

SAMTIDSKUNST i samlingen

**INSPIRATIONS-
MATERIALE**

til brug i undervisningen

**HOLSTEBRO
KUNSTMUSEUM**

SAMTIDSKUNST I SAMLINGEN

- Inspirationsmateriale til brug i undervisningen

Materialet er tænkt som inspiration til undervisning af elever i grundskolens udskoling, men kan naturligvis også tilrettes undervisning på andre niveauer.

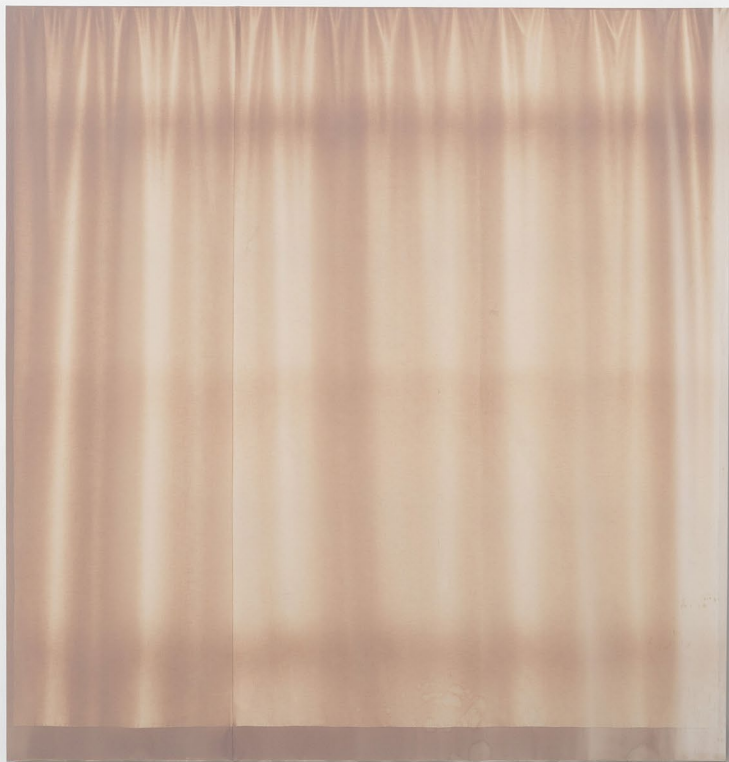
Udover materialets hovedtekst, der giver en overordnet introduktion til værker i kunstmuseets faste samling, præsenterer vi forslag til relevante analysemodeller for beskæftigelsen med samtidskunst samt øvelser til et videre arbejde med nogle af de værker, der primært rummer referencer til samfund og identitet.

Værkudvalget i materialet tager afsæt i museets faste samling af samtidskunst. Forud for arbejde med specifikke værker anbefales det at tage kontakt til os for at tjekke værkernes aktuelle tilgængelighed. Ud fra disse gives der mulighed for at arbejde ind i relevante opgavesæt som dækker over en bred spændvidde i samtidskunsten. Eksempelvis menneskekroppen, naturen, vildskab og ekspressivitet.

Ved at dykke ned i værkernes indholdsside opnås et nuanceret billede af den spændvidde, der finder sted i samtidskunsten. Den vidner om, at de danske samtidskunstnere ikke alene er optaget af form og æstetik, men i lige så høj grad interesserer sig for tematikker som rækker ud i samfundet.

Udarbejdet til undervisningsbrug for grundskolens ældste elever samt ungdomsuddannelser.

Marie Lund, 'Stills', 2015. Foto: Anders Sune Berg

DEN SVÆRE SAMTIDSKUNST

Generelt kan samtidskunst virke svært tilgængeligt, fordi mange værker måske ikke er helt så umiddelbart afkodelige som eksempelvis et guldaldermaleri eller en klassisk skulptur og ikke holder sig inden for bestemte genrekonventioner. Vi kan nemmere forholde os til de ældre og klassiske udtryksformer fordi vi bl.a. er trygge ved både deres håndværksmæssige og stilistiske udformning. Men sådan forholder det sig ikke nødvendigvis med samtidskunsten, som på mange måder stiller andre krav til sit publikum. I samtidskunsten er det vigtigste ofte ideen bag kunstværket samt de associationer, tanker og spørgsmål, der opstår hos betragteren.

Man kan sige, at samtidskunsten nærmere søger at stille spørgsmål end at levere svar. Publikums spørgsmål til værket hører derfor også med i kernen til forståelsen.

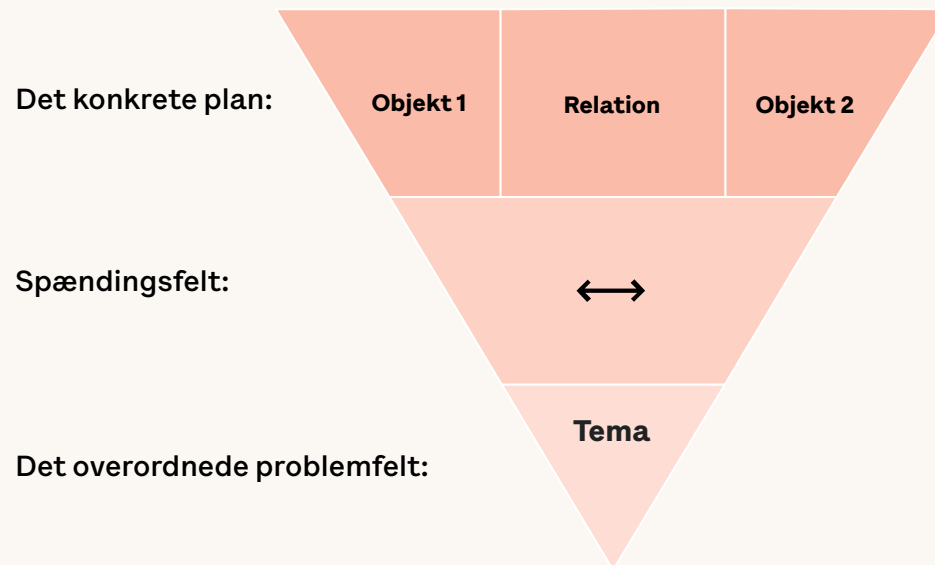
Et møde med Holstebro Kunstmuseums samtidskunst kan slås an med Martin Erik-Andersens *Hoved med klud* (2002). Værket kan fungere som en startmarkør til de fortællinger, der gemmer sig under samtidskunstens konceptuelle og abstrakte overflade. For dykker man ned i værkerne og ser bagom deres ydre, vil man opdage et utal af meningsfulde emner, som på forskellige måder relaterer sig til den tid og den virkelighed, vi alle er en del af.

I undervisningssammenhænge vil der med museets samtidskunstværker være nok at tage fat på – særligt indenfor et tematisk arbejde med materialitet, samfund, kropslighed og identitet. Af samme grund har vi i materialet her valgt at henvise til den hhv. såkaldte "Trekantsmetode" samt "Oplevelsesmetode"¹, der vil kunne bruges som en mulig indgang til kunstværkernes forskellige budskaber.

¹ Kilde: Seligmann, Tine, Godsk Larsen, Dorte & Steenbech, Claus: "Nøddeknekere til samtidskunst", Skoletjenesten på Sjælland, 2008. [Tilgængelig her](#)

TREKANTSMETODEN

Trekantsmodellen er en metode, man kan anvende, til at analysere indholdssiden af samtidskunst. Metoden består af tre trin; På trin 1 beskrives værket så enkelt, som det overhovedet er muligt (Hvad ser du?) I trin 2 undersøges, hvilket spændingsfelt værket kan være spændt ud imellem (Hvilke modsætninger ser du repræsenteret?) På trin 3 definerer man til sidst et overordnet tema, som værket beskæftiger sig med (Hvad er fællesnævneren for det modsætningspar, som kunstværket opstiller, og som objekterne eksemplificerer?)

Marie Lund, 'Torso' og 'Hand Full', 2014. Foto: Thomas Jensen

METODE

Det konkrete plan

Ved at forsøge at beskrive et kunstværk med færrest mulige ord, tvinges eleverne til at præcisere deres observationer – at definere værkets mindste bestanddele og deres sammenhæng

Spændingsfelt

Når værket er beskrevet, kan man lede efter de betydningsmæssige yderpunkter: hvilke ekstremer er værket/objekterne spændt ud imellem? Det kan fx være Liv <-> Død, Skyld <-> Uskyld eller Værdig <-> Uværdig. Find det eller de modsætningspar, som værket lægger op til, og som beskueren derved tvinges til at forholde sig til.

Det overordnede problemfelt/tema

Find et overordnet tema for værket. Hvad er fællesnævneren for det modsætningspar, som kunstværket opstiller, og som objekterne eksemplificerer.

ET EKSEMPEL

Marie Lund, 'Torso', 2014

Trin 1 Beskriv værket så enkelt, som overhovedet muligt

Trin 2 Undersøg hvilke modsætninger, værket er spændt ud imellem

Trin 3 Definér et overordnet tema

Tekstil støbt ind i beton

Krop ↔ objekt
Aftryk ↔ indtryk
Nærvær ↔ fravær

**Menneskets
aftryk**

UDVALGTE VÆRKER MED FOKUS PÅ KROPSLIGHED, MATERIALITET & FORGÆNGELIGHED

- Martin Erik Andersen, 'Death is not the end', 2008
- Emil Westman Hertz, 'Tårernes Kammer', 2015
- Marie Lund, 'Hand Full', 2014
- John Olsen, 'Undrekammer', 2001/2010
- Emil Westman Hertz, 'Skalmand', 2012

Emil Westman Hertz, 'Skalmand' [detalje], 2012. Foto: David Stjernholm

John Olsen , 'Undrekammer' [detalje], 2001-10. Foto: Ole Bjørn Petersen

OPGAVER

KROPSLIGHED, MATERIALITET & FORGÆNGELIGHED

Brug Trekantmetoden til at finde ud af, hvilket indhold værket kredser omkring

- Sammenlign jeres trekantsmodeller og begrund jeres valg
- Find på ideer til dit eget værk som handler om kropslighed eller forgængelighed ved bruge trekanten 'omvendt'
- Hvilket tema vil du tage fat i?
- Hvilke modsætningspar kan temaet fx indeholde?
- Hvilke objekter kan bruges til at sætte fokus på temaet? Lav et mindmap med hvert af de to elementer og tænk på mulige objekter. Vælg to af objekterne og tænk over, hvordan de kan forbindes?
- Præsenter din idé for de andre

DEN USTRYLIGE SAMTIDSKUNST - NYEKSPRESSIONISME OG VILDSKAB

I museets samling af samtidskunst findes bl.a. værker af kunstnere som arbejder nyekspressionistisk. Disse værker forener ekspressiv kraft med kunsthistorisk bevidsthed og et personligt og ikonisk billedsprog. Det vilde, spontane og abstrakte forvrænger det genkendelige billedsprog i ekspressive, abstrakte og vilde billedliggørelser.

Trods en genkendelig, intens og mangfoldig billedsymbolik er værkerne dog ikke altid let aflæselige. De har ofte spor af vilde sammenstillinger, som vi kender fra bl.a. den abstrakte surrealisme, som også kan opleves på Holstebro Kunstmuseum. Tekstfragmenter fra popkulturen er sammenstillet med personlige ordfragmenter og begreber. Samtidig indeholder værkerne mange symbolske og ikonografiske referencer af både kunsthistorisk, politisk og personlig karakter. Vi finder for eksempel symboler, tematikker og elementer, som går igen i mange af værkerne:

- Anatomiske referencer til kropsdele
- Tekst - og fotofragmenter
- Drømmende og vildt billedsprog
- Eksplosiv farvebrug
- Inspiration i aktuelle problemstillinger på kanten af det alment accepterede

De nyekspressionistiske kunstnere samler et kaos af indtryk i et overordnet visuelt udtryk. Udtrykket er dynamisk, ekspressivt og heterogent men fungerer som en overordnet og visuelt sammenhængende helhed. Følgende afsnit giver redskaber til at arbejde med temaet *Ustyrighed i samtidskunsten*. Det ligger i tiden at stræbe efter kontrol, idealer og perfektion i vores liv og det billede, vi viser

vores omverden af os selv og vores liv. Vi er underlagt en accelererende perfektionskultur, hvor den enkelte næsten kun kan positionere sig som enten vinder eller taber, i top eller i bund, succes eller fiasko. Den udvikling har ført til, at vi ad flere kanaler opfordres til at lære at blive bedre til at afgive kontrol og til at rumme ufejlbarlighed, tilfældighed og uforudsigelighed. Kunsten og kunstnere bryder - som ét af de eneste tilbageværende steder - med det dogme: Her er plads til sårbarhed, det ukorrekte, det grimme, det vilde. I mødet med kunsten vurderes vi ikke på vores præstationer, men på vores nysgerrighed.

Daniel Richter, 'GONZO', 2015. Foto: Jens Ziehe, Berlin

UDVALGTE VÆRKER MED FOKUS PÅ KROPSLIGHED, MATERIALITET & FORGÆNGELIGHED

- Jonathan Meese, 'Das Bildnis des Dr. Fu Manchu im Namen der Ordensburg Commodityssys', 2004
- Daniel Richter, 'GONZO', 2015
- Peter Linde Busk, 'Can You Still Hang', 2012
- Jonathan Meese, 'FLUTSCHUS-FLEISCHPFLANZ' -DE FLESHPFLANZL'-FRANZLFRATZ' GESTEHT: HIER GEHT'S DJUPP'', 2013

OPLEVELSESMETODEN

De tidligere præsenterede værker kan fremstå mystiske og endda irrationelle både i deres visualitet og i deres værktitler. De kan derfor virke sværere at sætte ord på end mere konkret samfundskritiske, historiske eller politiske værker. Værkerne åbner op for en kropslig, sanselig og intuitiv oplevelse. Ved denne type værker kan det være en hjælp at supplere trekantsmetoden med Oplevelsesmetoden, som åbner op for en kropslig forankret viden. Gennem metoden kan eleverne blandt andet arbejde med temaerne: *politik, normbrud og frigørelse*.

METODE

På et A4-ark er tegnet en neutral kontur af en person*, og eleverne kan så frit tegne på og markere de forskellige kropsdele og herved placere værket ift. kroppen. Det er for alle niveauer en god og sjov aktivitet, der får eleverne til at reflektere over, hvordan de reagerer overfor et givent kunstværk. At placere værket f.eks. i maven vil sige noget om beskueren, men det vil også være en start på at fortælle noget om værket. Samtidig vil man blive opmærksom på, hvordan kropslige stemninger vækker erindringer til live fra ens eget liv og egne oplevelser. Opgaven kan tage udgangspunkt i følgende spørgsmål, der sætter fokus på den enkelte elevs oplevelse.

*Konturtegning på side 10

En måde at komme 'under huden' på de enkelte værker, og hermed kunstnerens tanker og intentioner bag, er at inddrage de kropslige og emotionelle fornemmelser for værket, som kan igangsætte en mere umiddelbar samtale.

Peter Linde Busk, 'Can You Still Hang', 2012. Foto: Def Image Berlin

Martin Erik Andersen, 'Death is not the end', 2008. Foto: Thomas Jensen

OPGAVE

OPLEVELSESMETODEN

Brug oplevelsesmetoden, og konturtegningen, til at sætte ord op dit kropslige og sanselige møde med værket;

- Hvor på kroppen vil du placere værket?
I hovedet (intellekt), hjertet (følelserne), maven, fødderne, ryggen, hænderne?
- Hvorfor vælger du netop den eller de kropsdele?
- Hvilke af dine sanser (syns-, føle-, høre- og lugtesans) bruger du, når du oplever værket?
- Sammenlign jeres betragtninger og begrund jeres valg
- Oplever i værket ens – hvorfor, hvordan?

KONTURTEGNING
Til opgaven s. 9-10

